

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Пламен Георгиев Панайотов, д.м.

Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов“-Варна

Ръководител на Катедрата по сърдечно-съдова хирургия и ангиология

на дисертационен труд за присъждане на ОНС „Доктор“

в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. „Медицина“, за научна специалност и докторска програма „Хирургия“, шифър: 03.01.49,

утвърден член на Научно жури (Протокол № 1/20.01.2023 г.) съгласно Заповед № Р-109-14/12.01.2023 г. на Ректора на Медицинския университет-Варна.

Тема: „КЪСНА РЕВАСКУЛАРИЗАЦИЯ ПРИ ПАЦИЕНТИ С ОСТРА АРТЕРИАЛНА ИСХЕМИЯ НА КРАЙНИЦИТЕ“

на д-р Румен Димитров Рунков

съдов хирург към МБАЛ „Св. Пантелеймон“-Ямбол АД

докторант по докторска програма „съдова хирургия“ към Клиника по съдова хирургия на УМБАЛ „Св. Марина“-Варна на Факултет „Медицина“

Научен ръководител: проф. д-р Веселин Петров Петров, д.м.

Кариерен профил на докторанта

Д-р Румен Димитров Рунков е роден на 09.01.1959 г. През 1985 г. се дипломира във Висшия медицински институт-Варна, специалност „Медицина“. През 1985 г. започва работа като цехов лекар в Текстилният комбинат „Тунджа“ в гр. Ямбол. През 1986-1991 г. е ординатор в Хирургичното отделение на Окръжна болница-Ямбол. През 1991-2011 г. е ординатор в съдовия сектор на МБАЛ „Св. Пантелеймон“-Ямбол АД, а през 2011-2021 г. е началник на Отделението по съдова хирургия на МБАЛ „Св. Пантелеймон“-Ямбол АД. От м. януари 2022 г. работи като началник на Отделението по съдова хирургия на МБАЛ „Сърце и мозък“-Бургас АД. Придобива магистърска степен по управление на здравните грижи, специалност „Здравен мениджмънт“ в Университета „Проф. д-р Асен Златаров“-Бургас през 2010 г. Придобива специалност

по хирургия през 1991 г. и по съдова хирургия през 2011 г. Завършва курс по Доплерова сонография през 2003 г. в София. Владее руски език.

Общо описание на представените материали

Представени са ми в електронен и печатен вариант дисертация и автореферат, които отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане в Медицинския университет „Проф. д-р П. Стоянов“-Варна. Предоставени са ми и копия на 3 от свързаните с дисертационния труд публикации в електронен и печатен вариант.

Темата на дисертационния труд е напълно актуална и дисертабилна. Касае се за оперативното лечение на социално-значимата остра артериална недостатъчност на крайниците поради остра тромбоза, емболия и травма на тези артерии. Подчертава се значението на своевременното диагностично и хирургично поведение при тези болни. От това зависят в голяма степен следоперативните резултати. Изборът на най-подходящите клинични и инструментални образни методи за точна диагноза и прилагането на индивидуализирани методи както на ранна, така и на късна реваascularизация на засегнатите артерии е полезен в бъдещата работа не само на дисертанта, но и на съдови хирурзи и инвазивни радиолози в страната.

Дисертационният труд е представен на 179 машинописни страници и е структуриран в 6 основни раздела с допълнителни точки в повечето от тях. Списъкът на цитираната литература включва 182 заглавия, от които 7 на кирилица и 175 на латиница. Основните раздели са: Въведение – 1 стр.; Литературен обзор – 52 стр.; Цел и задачи – 1 стр.; Материал и методи – 18 стр.; Собствени резултати – 37 стр.; Обсъждане – 39 стр.; Заключение – 2 стр.; Изводи – 1 стр.; Литература - 18 стр. Библиографията включва 182 заглавия, от които 7 на кирилица и 175 на латиница. Прави впечатление, че издадените през последните 2 години публикации са 74 (40,66%). Дисертационният труд е онагледен с общо 80 таблици, 43 фигури и едно приложение.

Два от посочените от автора 6 приноса са с научно-приложен, а четири - с потвърдителен характер.

Във **въведението** дисертантът обосновава медико-социалната значимост на проблема с острата артериална недостатъчност на крайниците и нейното адекватно комплексно диагностициране и лечение.

Литературният обзор включва шест раздела, повечето от които имат подраздели. Подробно са описани съвременните методи на диагностика, консервативна терапия и хирургическо лечение на болните. Обсъжда се и индивидуалното качество на живот на пациентите след лечението.

В последния раздел от литературния обзор „Критична оценка на литературата по проблемния кръг“ се обобщават настоящото ниво на познаване на тази патология и нейното лечение в българската и световната практика.

Основната цел на дисертацията е „Да се проучат в съпоставителен план нашите резултати от приложението на ранната и късната реваскуларизация при болните с остра артериална исхемия на крайниците“. Целта е ясно дефинирана и поставя ударението върху възможностите за успешна диагностика и ефективно оперативно лечение.

Поставените от дисертанта 6 задачи са конкретни и пряко свързани с поставената цел. Бих подчертал амбицията му да установи предимствата на съчетаването на стандартни и дистални съдови достъпи пред само стандартните достъпи при пациенти с късната реваскуларизация, постъпили за лечение след 10-я час от началото на заболяването.

Клиничният материал на дисертацията включва ретроспективно проучване на данните за 273 болни на възраст между 18 г. и 98 г., лекувани по повод на остра артериална исхемия на крайниците през периода между 1.I.2011 г. и 31.XII.2020 г. вкл. Пациентите са хоспитализирани в МБАЛ „Св. Пантелеймон“-Ямбол АД, където дисертантът работи в този период.

Пациентите са разпределени в следните групи: 102 с тромбоза; 117 с емболия; 21 с травми на артериите и 33 с ампутации на крайниците. Направен е анализ по пол и възраст на тази популация, както и на годишната динамика на трите вида оперативни интервенции (ранна реваскуларизация със стандартни достъпи, късна реваскуларизация със стандартни достъпи и късна реваскуларизация със стандартни и дистални съдови достъпи). Съпоставени са постигнатите резултати от приложението на конкретните хирургични методи в зависимост от етиологията и степента на увреждането на артериите на долните и горните крайници.

Хирургичната техника на операциите е описана детайлно.

В дисертацията е отделено внимание на основните образни диагностични методи - контрастна периферна ангиография, ехография и Доплер сонография.

Ангиологичният статус се оценява въз основа на стойностите на карпално-стъпалния индекс на артериите на горните крайници, въведен от дисертанта, и на стъпало-брахиалния индекс на артериите на долните крайници.

Разработеният оригинален алгоритъм за диагностично-терапевтично поведение при болните с остра артериална исхемия на крайниците, подложени на късна реваascularизация след 10-я час от началото на заболяването, е приложим в клиничната практика.

Информацията за изследваните в дисертацията параметри е събрана и обработвана със съвременни статистически методи, използвани в медицинската практика.

В раздела „**Собствени резултати**“ д-р Румен Рунков илюстрира и анализира резултатите от проучването си. Той представя основните демографски характеристики на пациентите и видовете хирургични интервенции, на които са подложени. Динамиката на стойностите на карпално-стъпалния и стъпало-брахиалния индекс отразява обективно степента на клиничното подобрене или оздравяване на оперираните пациенти. В дисертацията има многобройни таблици и диаграми, даващи ясна представа за резултатите от сравненията на групите на болните по отношение на конкретните показатели.

Несъмнен практически интерес представлява въпросът за локализацията на тромбозата, емболията и съдовата травма в артериите на долните и горните крайници. Броят и относителният дял на извършените ампутации на крайниците са сравнително малки.

В дисертационния труд е отделено специално внимание на идентифицирането на голям брой основни и по-редки съпътстващи заболявания, които несъмнено затрудняват лечебното поведение. Касае се предимно за сърдечно-съдови заболявания и захарен диабет от тип 2.

В раздела „**Обсъждане**“ се съпоставят собствените резултати с тези, посочени в публикации на автори от престижни медицински центрове. Представят се установените статистически достоверни различия по отношение на следоперативните резултати между късната реваascularизация със стандартни и дистални съдови достъпи и късната реваascularизация само със стандартни достъпи.

В раздела „**Заклучение**“ се обобщават добрите резултати от проведеното хирургично лечение при болните, верифицирани пред- и следоперативно с тези достатъчно ефективни методи.

В заключителния раздел „**Изводи**“ са направените пет извода, които следват логично от цялостния материал и изложението му, проведените статистически анализи и интерпретация на данните. Потвърждават научно-практическата стойност на поставената цел и задачите за постигането ѝ. Дават насока за подобряване на работата при диагностицирането и лечението на острата артериална недостатъчност на крайниците.

Приноси с научно-приложен и потвърдителен характер - приемам за значими и шестте, описани от автора. Те са базирани на резултатите от лечението на пациентите чрез индивидуализирани модерни оперативни методи, което е достижение за публикуваните в българската практика научни трудове.

Авторефератът е структуриран съобразно изискванията. Неговото съдържание съответства на дисертационния труд.

Заклучение - Дисертационният труд на д-р Румен Рунков е обстойно проучване върху значим клиничен материал за 10-годишен период, който касае важните и актуални въпроси за диагностиката и оперативното лечение на болните с остра артериална исхемия на крайниците.

На базата на всичко изложено дотук, актуалността и важността на изследваните в дисертационния труд проблеми, давам своята **ПОЛОЖИТЕЛНА** оценка и предлагам на Уважаемото Научно жури да гласува положително за присъждане на образователна и научна степен „**Доктор**“ на д-р Румен Димитров Рунков по научната специалност „Хирургия“.

18 февруари 2023 г.

Гр. Варна

Рецензент:

Проф. д-р Пламен Панайотов, д.м.